

ANÀLISI DE LAURA A LA CIUTAT DELS SANTS

1. Estructura

- **Relat iniciàtic:** es tracta d'un viatge de maduració per a la protagonista. L'itinerari d'anada i tornada en el desplaçament geogràfic, metaforitza l'evolució íntima de la protagonista. La ingenuïtat optimista de la Laura es transformarà en desencís a cops d'experiència vital i angúnia moral. Canviarà la seva visió del món (bastant idealista) i perdrà la innocència que la caracteritzava. Aquest canvi comporta: l'aclariment de la "veritat", és a dir, l'acceptació de la realitat: decepció, impermeabilitat de les societats conservadores, inadaptació i, en definitiva, el fracàs existencial. Serà un trajecte d'aprenentatge a través d'un doble xoc: individual i de la comunitat.

- **Un argument universal: l'intrús destructor que genera un conflicte** i que provoca una forta reacció per part de la comunitat en defensa de l'ordre establert. Comarquinal es presenta com una comunitat plàcida en la superfície (tant pel que fa a l'equilibri domèstic que impera a can Muntanyola, com a l'ordre petitburgès del poble) però darrere s'amaga un subsòl contradictori (puritanisme i repressió sexual). La vistia d'una estrangera –una barcelonina- crea una crisi doble (tensió familiar i rebuig social). Però en realitat, el col·lectiu pretesament amenaçat (família i poble) encarna el veritable monstre i la hipotètica agressora esdevé la víctima. Només coexisteix com a agressora en la mentalitat provinciana. Aquest daltabaix "provocat" per la Laura i, davant les acusacions de la Teresa, els rumors populars i la mala reputació que embruta el casal Muntanyola, es resol amb l'expulsió de la Laura per part del Tomàs, que es posiciona amb la germana i es desempallega d'ella (finalment, s'alinea amb l'ètica dominant). Per acabar, es persegueix i s'arracona el cos de la Laura fins a la destrucció: després del trencament amb els Muntanyola, la ruptura amb el Pere Gifreda, i finalment la caminada desesperada fins al pont "alliberador" seguida pels retrets d'ulls i veus imaginàries.

- La novel·la també respon a **les convencions de la ficció sentimental**: matrimoni, adulteri, idil·li, desamor, passions, gelosia i **venjança sexual** (per part de la Teresa quan la Laura decideix no acceptar el "pacte" que ella li proposa). Hi compareix el tòpic més recurrent de la novel·la sentimental: el **triangle amorós** que, en aquest cas, és doble

- **Bipartició de la novel·la en dos blocs**, sense divisió en capítols, que regeix la **simetria interna**: a cada part una aventura sentimental (1ª part: la relació matrimonial + la maternitat "avortada" / 2ª part: "l'aventura" extramatrimonial). Cada episodi amorós reincideix en l'evolució il·lusió / desencís / frustració.

2. El temps

- Acció limitada a un període breu, **un bienni**. S'estructura en un paral·lelisme cronològic: cada part, oberta i tancada sempre a la tardor, dura un any. Arribada Laura: una tarda assolellada de setembre -> tragèdia filla: novembre (any després) -> fugida Laura: a última hora d'un dia de novembre (segon any). **El clímax emocional** queda contrabalançat amb l'entrada en escena del "nebot de París" de mossèn Ferro Vell: la desconsolada heroïna troba en el Pere, més que un amant, un clau roent on agafar-se.

- A l'engròs, és una **narració lineal**, interrompuda sovint per flashbacks, però sense distorsionar el temps.

3. L'espai

- **Escenari explícit únic**: "la ciutat dels sants", Comarquinal, entès com el compendi del clima social i la mentalitat col·lectiva de províncies. Fins i tot al desenllaç l'espai és el mateix espai: mossèn Ferro Vell, quiet a Comarquinal, rep cartes amb notícies de la depressió que té l'heroïna enclaustrada en una pensió religiosa de Barcelona. Les cartes són l'intermediari per transmetre la informació al lector.

- **Espai tancat**, envoltat per una boira simbòlica que s'entén com aïllament, soledat, bloqueig ideològic, hermetisme. El discurs narratiu emfatitza els efectes claustrofòbics associant-la a imatges de reclusió, opressió i asfíxia: "De sobte, li acut al pensament que aquella foscor, aquella boira és com una muralla que l'amenaça... que l'ofegarà".

- **Topònim fictici que literaturitza un ambient real** (Vic), que es reconeix, i que és la síntesi de la mentalitat estreta, reaccionària, retrògrada, típics del provincianisme. Així encaixa amb la tradició vuitcentista: Comarquinal -> Vic; Vilaniu -> Valls (*La bogeria*, Narcís Oller); Vetusta -> Oviedo (*La Regenta*, Clarín); Yonville-l'Abbaye Ry -> Normandia (*Madame Bovary*, Flaubert)

- **Barcelona, paisatge in absentia**. Si bé Comarquinal monopolitza l'espai, Barcelona sempre és present a l'imaginari comarquinalenc, per oposició al *modus vivendi* local. Així doncs, la contraposició comarca (perifèria) / metròpoli (centralitat) és una competitivitat que s'instaura des del principi. Al principi, Barcelona mortifica la Laura: és amarga, no li fa res deslliurar-se'n. Després, quan se n'adona de la mediocritat provinciana concebrà Barcelona com el seu paradís perdut, idealitza la ciutat en el seu record.

La capital, terme de comparació constant, és odiada i admirada alhora; resulta la perdició pel jovent, segons el parer de l'oncle Joanet, però ell mateix sovint s'escapa "a l'odiada Barcelona".

Repulsió i atracció alhora.

- **Les Aulines**: un tros pelat, de secà. Teresa (icona de Comarquinal) li munta un espai de càstig a la Laura (icona de la ciutat comtal) en privar-la del seu context natural: llibres, música, diaris, "robes agradables". L'estada allà n'altera la imatge: Laura es pentina llis, la pell si li torra sota el sol, i treballa. Es tracta d'una agressió a la qual la protagonista respon amb resistència passiva. Rere l'obediència es resitua: "s'asseu al declivi de vora el roure mort" i evoca el passat, contempla el camp, pensa en el Pere, s'abstreu i perd l'estona.

4. El narrador

- A primera vista, es tracta d'un **narrador extern omniscient** (tercera persona). Però el narrador realitza un munt de comentaris i judicis a propòsit de Comarquinal i del seu clergat. El narrador utilitza la **ironia** per denunciar, per exemple, la hipocresia: "Llàstima que la tia Madrona no pugui agrair els compliments de totes aquelles persones que, quan la troben pel carrer, gairebé ni la saludaven" (pàg. 145) o la religiositat fingida: l'insigne canonge Grau atura els precés per "atendre una dama, esposa del fabricant d'embotits més important d'un poble veí...". L'eclesiàstic comptabilitza el dol i els negocis: "Vingui'm a veure qualsevol dia de la setmana entrant" (pàg. 143-14). Ni Laura s'escapa del judici negatiu; el narrador tendeix a subratllar-ne la curtesa de vista, la visió parcial de la realitat que l'envolta i la incomprensió respecte als mòbils que dicten les actuacions dels altres: "La Laura, que no sabrà mai l'amarguesa que s'acumula en el cos de la qui sent el fracàs de la pròpia feminitat inútil" (pàg. 72).

- L'omnisciència és restringida perquè **focalitza la narració en un punt de vista** especialment, el de la Laura: veiem la realitat a través de la seva mirada; el microcosmos narrat se'ns representa tal com ella el percep. I Llor ho fa servint-se de totes les modalitats del discurs:

- estil directe: converses, enunciats literals dels personatges)
- estil indirecte: verbs de dicció: "va dir que..."
- **estil indirecte lliure**: manté la tercera persona però prescindeix dels verbs de dicció; la veu del personatge apareix en el text inserida en el discurs del narrador, que li cedeix la paraula indirectament. El lector confon les veus del narrador i personatge; s'acosten tant que no s'endevina qui parla. Només insinuen el canvi al pla intern certes fórmules típiques de l'oralitat: interrogacions, exclamacions, repeticions i comparacions subjectives.
- monòleg interior: l'utilitza de forma moderada, són d'extensió breu.

- Ús de la **memòria involuntària** de Proust. L'escriptor francès Marcel Proust en fa ús d'aquest recurs a la seva obra *A la recerca del temps perdut* (1908). Una magdalena sucada en til·la, mobilitza, a través d'un estímul sensorial (el sabor retrobat), el record, que sobrevé automàticament, sense reclamar-lo. En el cas de la Laura, no és el gust sinó la vista (la pluja i el sol simultanis que veu rere la finestra) i l'oïda (el tritlleig de copes) les que activen els seus records de Barcelona:

Un camió que passa cap a la carretera de Barcelona fa dringar les copes de l'armari. La Laura pensa que en un res el vehicle s'haurà restituit al trontoll dels altres cotxes barcelonins, en aquella hora del migdia en què el comerç reposa abans de reprendre l'activitat de la tarda, hora en què el sol cau de ple pels carrers, els encreuaments s'embussen davant el parpelleig dels senyals lluminosos, les persones es saluden amunt i avall del Passeig de Gràcia, els aperitius brillen a les copes dels bars (...). La veu eixuta de la cosina la torna a Comarquinal.

5. Els temes i els personatges

- Descripció i **denúncia social del món petitburgès rural**: classicisme, sexisme, paràlisi, intolerància, hipocresia, males llengües, religiositat fingida, beateria. Una estricta jerarquia de castes impossibilita la mobilitat social.

- **Classicisme i intolerància**. L'estatus social, adjudicat segons els indicadors econòmics, teledirigeix la vida: condiona la conducta, tria el futur o sentència un matrimoni. L'exemple més clar és la conducta de l'oncle Llibori Terra Negra: la desobediència del seu fill Jaume (embolicat amb la filla de l'enterramorts) es paga amb el desheretament.
- **Intransigència ideològica i sexisme**: la tia Madrona és la personificació més clara, assumeix el seu paper, no hi ha cap oportunitat de progrés: és una minyona a temps complet, com escau a tota femella, d'un mascle, l'oncle Joanet, "ha preferit la mort abans de veure's exposada a la tafaneria dels metges" (pàg. 142). La Laura, d'altra banda, és cosificada pel Tomàs, que la veu com una propietat més, útil per a l'amo. S'espera d'ella silenci i que vagi amb el cap cot, però ella "té massa pretensions per ser una pobra", diu la Teresa.
- **Males llengües i amenaça del "què diran"**: l'escàndol de l'adulteri empastifaria el cognom Muntanyola. Si s'hagués enredat a Barcelona, "ningú en faria cabal, perquè allí, d'escàndols com aquest, i pitjors, se'n veuen cada dia". A la Laura se li desordena el pensament a causa dels rumors i les mirades que rep per part dels comarquinalencs: "No sé ja res. Sembla que visqui la vida d'una persona estranya, que ja no sé qui és" (pàg. 146).
- **Xafarderisme i voyeurisme**: a Comarquinal practiquen l'art de mirar sense que els enxampin, si pot ser. Societat de costums aparents que s'exercita en conèixer les privacitats dels altres amb ulls inquisidors. L'observatori comunitari s'ubica a la plaça porticada, és el nucli on convergeixen tots els ulls. Hi regna la simulació i la hipocresia; una doble moral.
- **Falsa religiositat**: la beateria de Teresa s'esvaeix de cop amb l'arribada de Pere Gifreda.
- **Dinàmica d'amos i esclaus**: a una dona, se li exigeixen treball, fogons, bugades, sacrifici, paciència per rebre bronques i infidelitats. El model és la Teresa: bona administradora, sofrida, capaç de rebre les mortificacions del germà, perquè sap que ell pot "dir-li-ho tot".

- **Empatia entre víctimes**: l'heroïna s'alinea amb la marginalitat. Llor planta davant una inadaptada (Laura) l'oportunitat d'integrar-se en un medi (Comarquinal) a través d'un amor (Tomàs). Intuïm ràpid que el rescat és impossible però com és inexperta busca una transformació difícil (una utopia): adaptar els quinze mil conciutadans a la seva conveniència, en comptes d'adaptar-se ella soleta a Comarquinal, operació molt més factible. I, a sobre, simpatitza amb els *freakies* de la vila: mossèn Ferro Vell, Beatriu i Jaume, la qual cosa empitjora la seva situació.

- **Maternitat frustrada** que delata la impossibilitat d'integrar-se al sistema, ja que, en no tenir el fill mascle, no contribueix a perpetuar la saga dels Muntanyola, és a dir, no garanteix la pervivència de l'ordre establert.

- **Instrospecció psicològica** a partir de l'anàlisi dels personatges: incapacitat per obtenir el somni, insatisfacció sexual que tempta a l'adulteri i personatges degradats o reprimits a causa dels traumes provocats per la sexualitat.

- **Dualisme** en la pintura de caràcters, agrupats per **parelles de contraris**:

- Tomàs / Laura; Tomàs / Pere → en ambdós casos, salvatgisme front a refinament
- Laura / Teresa → metonímia de l'oposició espacial Barcelona / Comarquinal, i contrast tèxtil blanc / negre: la "ventafocs barcelonina" vesteix de blanc, la "bruixa rural", de negre)
- mossèn Ferro Vell / canonge Grau: resistència / establiment

- En conjunt, personatges agrupats en dos grups contraposats: **integrats / marginats**.

- **Animalització de Tomàs** (també de Pere, a l'instant del requeriment sexual), d'acord amb les reminiscències de la Bella i la Bèstia que s'entreveu el seu romanç amb la Laura.